

Hvor i landet betyr EU-innvandringen mest?

Innvandringen har endret art og omfang de senere årene, særlig etter EU-utvidelsen i 2004. Disse endringene ser vi tydelig på hvilke innvandrergupper som er blitt størst i kommunene. I 1998 var det innvandrere fra våre nordiske naboland og flyktningland, nå er det innvandrere fra EUs nye medlemsland i Øst-Europa som er størst i flertallet av kommunene. Ikke minst er det mange fiskerikommuner som ikke ville kunnet opprettholdt folketall og næringsliv uten denne arbeidsinnvandringen fra EU.

Lars Østby

Definisjoner

Innvandrere er personer som er bosatt i Norge, men som er født i utlandet av to utenlandsfødte foreldre og har fire utenlandsfødte besteforeldre.

Norskfødte med innvandrereforeldre er personer som er født i Norge, har to foreldre som er innvandrere, og fire besteforeldre født i utlandet.

Til sammen utgjør disse to gruppene personer med innvandrerbakgrunn.

Øvrig befolkning er personer uten innvandrerbakgrunn, det vil si at de verken er innvandrere eller norskfødte barn av to innvandrere.

I Norge i dag bor det innvandrere og norskfødte fra i alt 220 ulike land og selvstyrte regioner, men deres fordeling over landet og mellom kommunene varierer mye, fra knapt 20 i Modalen til 181 000 i Oslo. Eller fra 1,1 prosent av folketallet i Rindal til 29,6 prosent i Oslo. [Østby mfl. \(2013\)](#) gir en ganske detaljert beskrivelse av innvandrernes fordeling mellom Norges 429 kommuner ved inngangen til 2012 (se tekstboks).

Hvordan fordeler arbeidsinnvandringen fra 1998 til 2012 seg mellom regioner og kommuner, og hvordan varierer EU-innvandrerens andel av alle innvandrere over landet? I hvilke landgrupper har endringene vært størst? Disse spørsmål, samt hva innvandringen har betydd for utviklingen av folketallet i kommunene fra 2008 til 2012, er temaet for denne artikkelen.

Mange kommuner har mange innvandrere

Innvandringen har skiftet karakter og nivå fra 2004, da EU (og dermed EØS) ble utvidet med åtte nye land i Øst-Europa og to i Middelhavet (se tekstboks). Innvandringen ble fordoblet på kort tid, og det var arbeidsinnvandringen fra de nye EU-medlemmene i Øst-Europa som økte mest (Andreassen og Dzamarija 2010). Mens tidligere arbeidsinnvandring i stor grad var konsentrert om hovedstadsregionen og noen få andre regioner ([Østby 2004 \(2004\)](#); [Aalandslid og Østby 2007](#)), flyttet disse nye arbeidsinnvandrerne til de kommunene i Norge hvor det var etterspørsel etter deres arbeidskraft.

Rapport om innvandrere i kommunene

Rapport 2013/37, Innvandrernes fordeling og sammensetning på kommunenivå (Østby mfl. 2013) ligger til grunn for denne artikkelen. Derfor er tallene her bare ført fram til 1. januar 2012. Tallgrunnlaget for alle kartene finnes som vedlegg til rapporten.

EU- og EØS-utvidelsen i 2004 og 2007

I mai 2004 ble EU utvidet med åtte land i tidligere Øst-Europa og to i Middelhavet: Estland, Latvia, Litauen, Polen, Slovenia, Slovakia, Tsjekkia og Ungarn, og Kypros og Malta. Tre år senere kom også Bulgaria og Romania med. Samtidig som landene ble EU-medlemmer, kom de også med i EØS (Det europeiske økonomiske samarbeidsområde). Det var noen begrensninger på innvandringen de første årene (overgangsordninger), men de har ikke sett ut til å ha hatt særlig stor tallmessig betydning. Borgere av alle disse landene har hatt ganske fri tilgang til det norske arbeidsmarkedet fra medlemskapets start.

Lars Østby er demograf og seniorforsker i Statistisk sentralbyrå, Seksjon for leveårsstatistikk. (lars.ostby@ssb.no)

Figur 1 viser hvor stor andel innvandrerne og deres norskfødte barn utgjorde av folketallet i hver kommune ved inngangen til 2012.

Det bor innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre i alle kommuner i Norge, og andelen varierer fra 1,1 prosent av folketallet i Rindal til nesten 30 prosent i Oslo. I figur 1 ser vi at det bare er i Oslo-området at mange kommuner har en innvandrerandel over gjennomsnittet for landet, 13,1 prosent. Ellers er det enkeltkommuner spredt rundt i landet, med både Bergen (så vidt) og Stavanger som er over gjennomsnittet.

Båtsfjord i Finnmark har i mange år ligget i toppskiktet hva angår flyktninger, arbeidsinnvandrere og familieinnvandrere. Færrest innvandrere er det i mange mindre utkantkommuner på indre Østlandet og fra Trøndelag og nordover. Vi finner derimot svært få kommuner av denne kategorien i den sørlige del av Østlandet og på Vestlandet.

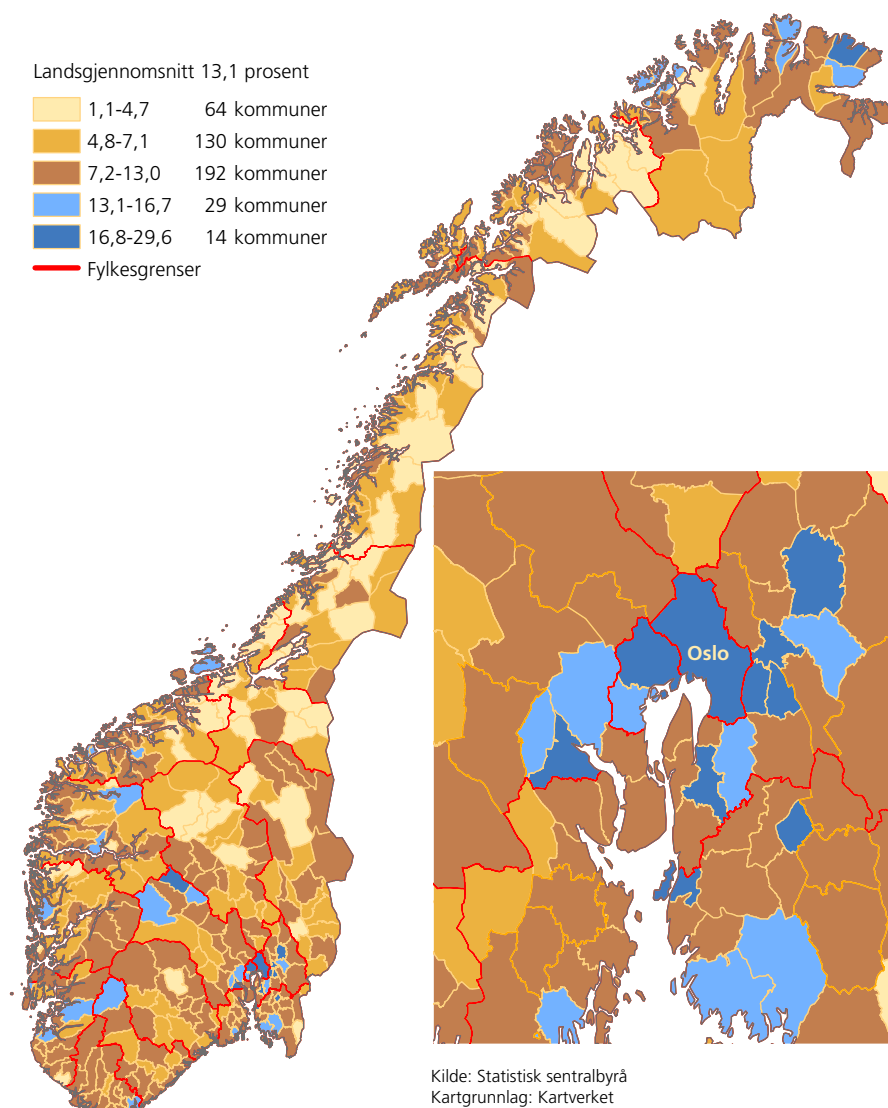
Innvandrere fra EU-land jevnt fordelt over landet ...

Innvandrerne fra EU-landene er jevnere fordelt over landet enn dem som kommer fra Afrika, Asia etc. (se tekstboks for landbakgrunn). Forskjellene mellom kommunene med flest og med færrest innvandrere er mindre, og mens det er 127 kommuner som har flere innvandrere enn landsgjennomsnittet fra EU etc., er det bare 23 kommuner som har større andel fra Afrika, Asia etc. enn gjennomsnittet. I tillegg til de fleste kommunene rundt Oslo er det relativt mange EU-innvandrere, særlig i småkommuner i Sør-Norge, både langs kysten og i innlandet.

... mens de fra Afrika og Asia etc. samles rundt Oslo

Også fra land i Afrika, Asia etc. er det nå innvandrere i alle kommuner i Norge, men her gjelder fortsatt at «mange har få, og få har mange», slik det var i 2006 ([Aalandslid og Østby 2007](#)). Selv om det i utgangspunktet (fram til 1975) var flest arbeidsinnvandrere også herfra, er det nå klart flest flyktninger og deres familiemedlemmer som kommer fra Afrika, Asia etc. Størst andel flyktninger i befolkningen har Vadsø, hvor én av tretten innbyggere er flyktning eller familiemedlem til flyktning.

Figur 1. Innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre, i prosent av folketallet. 1. januar 2012

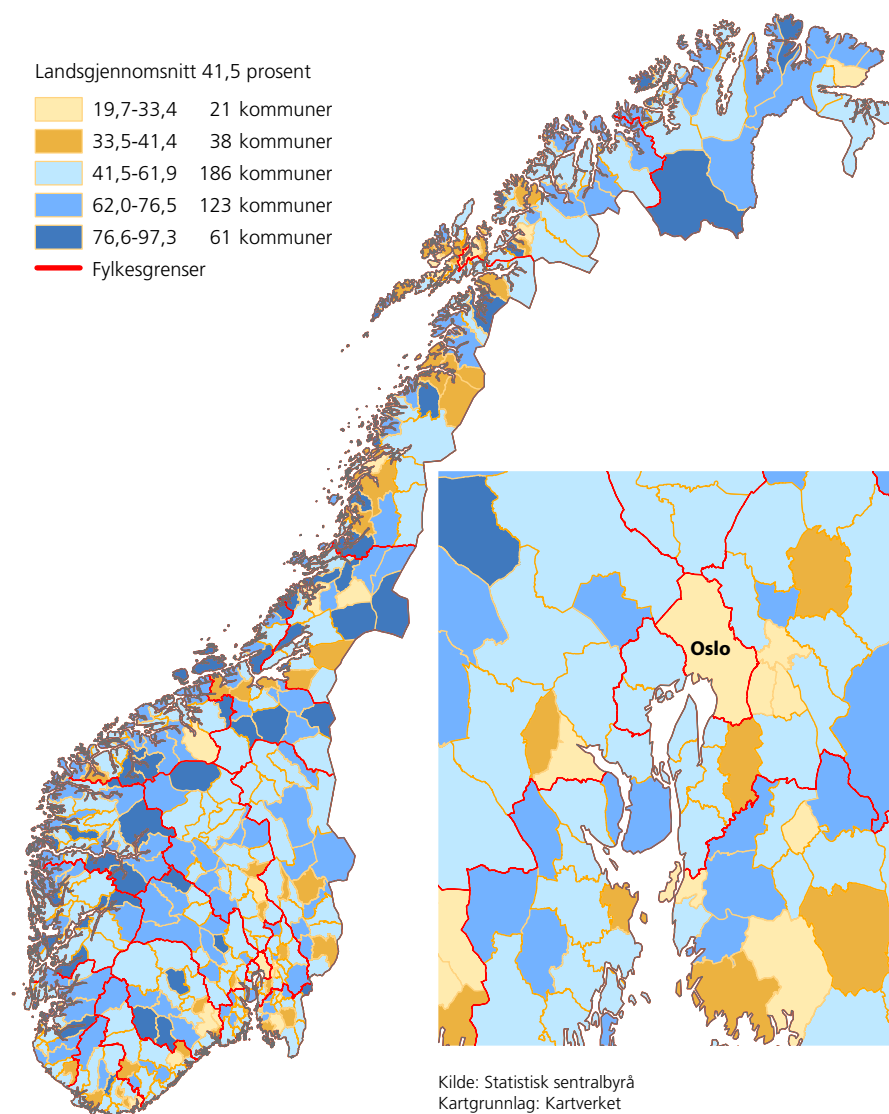
Landbakgrunn

I denne artikkelen deler vi innvandrerne i Norge inn i to hovedgrupper etter hvor de kommer fra.

EU etc. omfatter dem som kommer fra EU/EØS-land, USA, Canada, Australia og New Zealand.

Afrika, Asia etc. omfatter personer fra alle andre land i verden.

Figur 2. Innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre fra EU etc., i prosent av alle innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre. 1. januar 2012

Figur 2 viser hvor stor andel innvandrerne fra EU etc. utgjør av alle innvandrere i hver kommune. Ved inngangen til 2012 hadde 41,5 prosent av landets innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre sin opprinnelse i EU etc. Siden andelen er relativt liten i Oslo og mange andre store kommuner (se figur 2), er det mange kommuner (370) over dette gjennomsnittet og få (59) under.

De aller største andelenene finner vi i små utkantkommuner. I noen av dem skyldes de høye andelenene at den samlede innvandringen er svært lav, som i Lierne eller Gaular, mens i andre er det relativt mange innvandrere ankommet fra de nye medlemslandene i EU. Aller minst andel har Vadsø med sin store flyktningbefolkning og et næringsliv uten spesielt stort udekket arbeidskraftsbehov. Også i Oslo, Drammen og flere av Østfold-byene utgjør innvandrerne fra EU etc. mindre enn en tredel av alle innvandrere.

Arbeidsinnvandrere i små kystkommuner

Det store flertallet av innvandrerne fra de nye EU-landene er kommet til landet som arbeidsinnvandrere, i sammenheng med EU-utvidelsen og den sterke etterspørselen det har vært etter arbeidskraft i det norske arbeidsmarkedet. 2,35 prosent av landets innbyggere er arbeidsinn-

vandrere. Figur 3 viser hvordan den andelen av befolkningen som har innvandringsgrunn «arbeid», varierer mellom kommunene. Det er tre kommuner som ved inngangen til 2012 ikke hadde noen arbeidsinnvandrere, Fedje og Modalen i Hordaland og Lavangen i Troms. Det er også små kommuner som har de største andelenene, på topp kommer Træna hvor mer enn 10 prosent av de bosatte er arbeidsinnvandrere. Mange av de andre med stor andel arbeidsinnvandrere i befolkningen er også små kystkommuner med fiske, fiskeoppdrett og foredling av fisk som viktige næringsveier, og hvor behovet for arbeidskraft er dekket av innvandrere fra Øst-Europa.

Arbeidsinnvandrerne utgjør relativt store andeler av befolkningen også i byene i Rogaland og deres omegnskommuner, i Oslo-området og langs hele Hallingdal og over til nabokommuner i Hordaland og Sogn og Fjordane. Det er mange kystkommuner på Vestlandet som har store andeler arbeidsinnvandrere, men få mellom Trondheimsfjorden og Nord-Troms. Relativt få arbeids-

innvandrere finner vi i de delene av Nord-Norge som er minst preget av fiske, og i mange kommuner i Hedmark og Oppland. Heller ikke i Agder og Telemark er det særlig store andeler arbeidsinnvandrere i befolkningen.

93 kommuner har ingen flyktninger

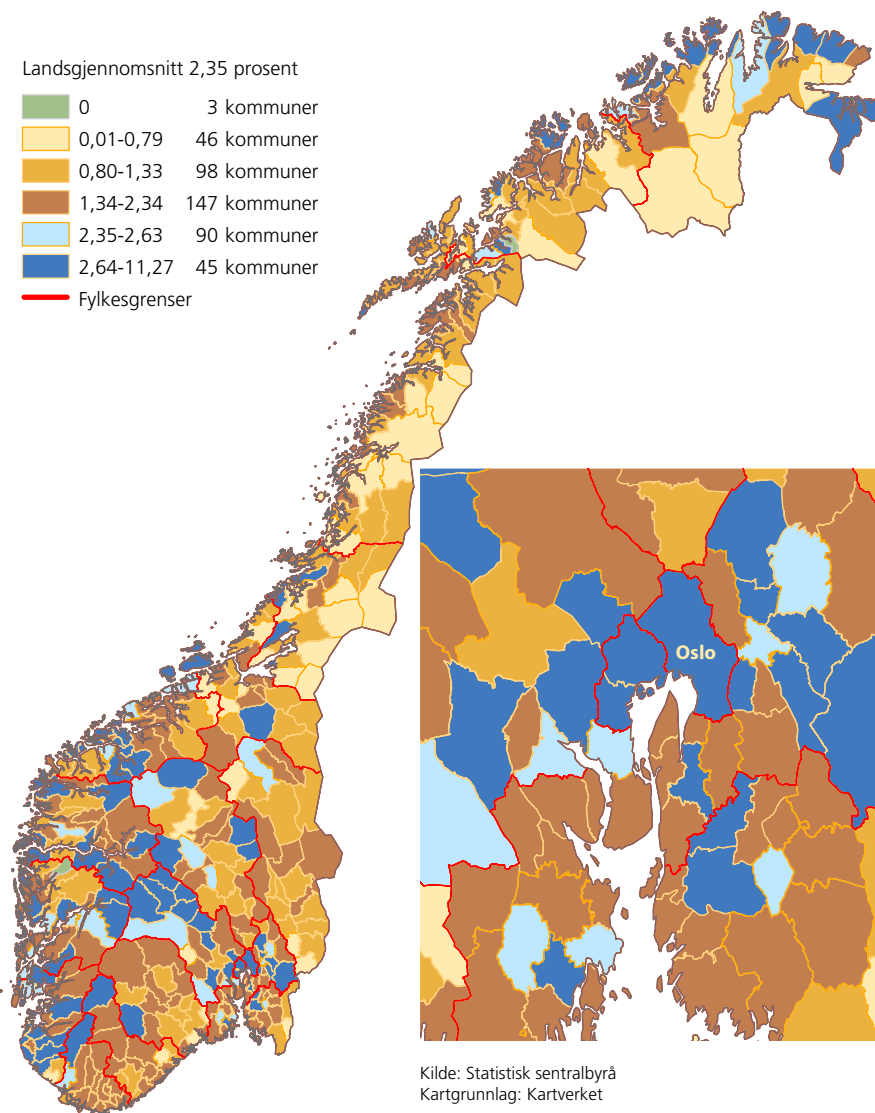
Det er litt færre flyktninger enn arbeidsinnvandrere, 1,8 mot 2,4 prosent. Men det er hele 93 kommuner som ikke har flyktninger, mot bare tre kommuner uten arbeidsinnvandrere. Oslo er eneste kommune blant dem som har største andel både av flyktninger og av arbeidsinnvandrere. Ellers i Oslo-området har Skedsmo og Drammen mange flyktninger, og det samme har byene sør i Østfold. Kommuner med få eller ingen flyktninger boende i 2012 finner vi fra Hordaland og nordover til Finnmark, og ellers bare noen få småkommuner.

«Familie» er den største innvandringsgrunnen, 3,2 prosent av landets befolkning har dette som sin oppholdsgrunn. Også for denne oppholdsgrunnen er Oslo på topp, sammen med flere nabokommuner. Stavanger-området har også mange familieinnvandrere, og ellers er det få spredte kommuner over hele landet med mange familieinnvandrere, svært få fra Trøndelag og nordover. Små utkantkommuner i Trøndelag og indre Østlandet har færrest familieinnvandrere.

Figur 3. Bosatte med innvandringsgrunn «arbeid», i prosent av folketallet. 1. januar 2012

Landsgjennomsnitt 2,35 prosent

0	3 kommuner
0,01-0,79	46 kommuner
0,80-1,33	98 kommuner
1,34-2,34	147 kommuner
2,35-2,63	90 kommuner
2,64-11,27	45 kommuner
Fylkesgrenser	

Kilde: Statistisk sentralbyrå
Kartgrunnlag: Kartverket

Polen størst i nesten halvparten av kommunene i 2012

Etter det som er sagt her, er det rimelig å vente at det er innvandrere fra ett av EU-landene som utgjør den største innvandrerguppen i mange kommuner. Samfunnsspeilet har allerede hatt en beskrivelse av dette ([Høydahl 2013](#)), og mønsteret er beskrevet i stor detalj også i [Østby mfl. \(2013\)](#). Denne artikkelen legger vekt på å vise hvordan mønsteret for største innvandrergruppe har forandret seg fra 1998 til 2012. På den måten får vi gitt et bilde av de konsekvensene det nye innvandringsmønsteret har fått for innvandrernes regionale mønster.

I 2012 var Polen største innvanderland i nesten halvparten av kommunene, 211 i alt (se tabell 1). I Buskerud og på Vestlandet finner vi den største andelen kommuner med Polen på topp, mens det er relativt få (bare seks til sammen) i Troms og Finnmark. De øvrige nye EU-land i Øst-Europa var på

Tabell 1. **Antall innvandrere og norskfødte med innvandrereforeldre fra de største innvandringslandene, 1998 og 2012, og antall kommuner og fylker hvor dette var største gruppe**

	1998			2012		
	Innvandrere og norskfødte	Kommuner på topp	Fylker på topp	Innvandrere og norskfødte	Kommuner på topp	Fylker på topp
Polen	5 986	2		72 103	211	16
Sverige	19 546	53	5	36 578	33	1
Pakistan	20 924	3	1	32 737	3	1
Somalia	5 767	6		29 395	17	
Irak	4 218	4		28 935	6	
Tyskland	7 870	3		25 683	40	
Litauen	200			23 941	43	
Vietnam	14 595	21	3	20 871	6	
Danmark	18 388	91	4	19 823	2	
Iran	8 877	5		17 913	1	
Russland	1 923	1		16 833	10	1
Tyrkia	9 252	1	1	16 742	1	
Filippinene	5 020	7	1	16 431	3	
Bosnia-Hercegovina	11 883	83		16 338	2	
Thailand	2 694	3		14 398	6	
Sri Lanka	8 551	33	2	14 293	1	
Storbritannia	10 568	6	1	13 959	1	
Kosovo	9 061	25		13 700	2	
Afghanistan	516			13 219	5	
India	5 523	1		10 830		
Eritrea	578			9 566	2	
Marokko	4 765			8 591		
Kina	3 304			8 458		
USA	7 777	8		8 013		
Chile	6 145	8		7 782	1	
Nederland	3 561	4		7 557	7	
Island	3 589	7		7 125	2	
Latvia	270			6 973	3	
Romania	819			6 869	2	
Finland	5 406	20	1	6 660	7	
Etiopia	2 166			6 405		
Frankrike	2 075			4 716		
Myanmar	58			3 527	7	
Bulgaria	643			3 337	1	
Slovakia	100			2 959	3	
Ungarn	1 644			2 948	1	
Kambodsja	260			519	1	

¹ Tallene for 1998 gjelder daværende Serbia og Montenegro.

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

topp i 52 kommuner, Litauen alene i 43. Det var mange kommuner som hadde største gruppe fra andre europeiske land, 44 kommuner hadde et nordisk land på topp (33 av disse Sverige) og 48 andre vesteuropeiske land, i 40 av disse Tyskland. 72 kommuner hadde sin største innvandrerguppe fra et land utenfor EU etc., størst i flest kommuner er innvandrerguppen fra Somalia (17) og Russland (10). For en detaljert gjennomgang av dette mønsteret, med kart, se [Østby mfl. \(2013\)](#).

Flyktningene var i flertall i 160 kommuner i 1998

Mye har forandret seg siden 1998 (se tabell 1). Da var det 207 000 innvandrere i Norge, og 37 000 norskfødte med to innvandrereforeldre. I 2012 var tallene på vei mot tredobling, henholdsvis 550 000 og 108 000. I 1998 var det såpass mange kommuner med få innvandrere at det var meningsfylt å omtale største innvandrerguppe i bare 395 kommuner. Blant disse var Danmark på topp i fleste, 91 kommuner, fulgt av Bosnia-Hercegovina på topp i 83.

Tabell 1 viser betydelig antall (minst 20) kommuner hvor også Sverige, Sri Lanka, Serbia og Montenegro, Vietnam og Finland dominerte. Av disse er det bare Sverige som fortsatt er størst i mange kommuner. Polen var i 1998 største innvandrerguppe i to kommuner. Litauen derimot, som den gang bare hadde 200 innvandrere i alt i Norge, var selvfølgelig ikke på topp i noen av kommunene.

Utviklingen fra 1998 til 2012, slik den framstår i tabell 1 er et meget klart uttrykk for de endringene i innvandringsmønsteret og innvandrerne fordeling som er skjedd etter 1998. De fire flyktninglandene Bosnia-Hercegovina, Sri Lanka, Serbia og Montenegro og Vietnam var på topp i om

lag 160 kommuner i 1998, men i bare elleve i 2012.

I 2012 var Polen største innvandrerland i 16 fylker, unntak var Oslo (Pakistan) og de to nordligste fylkene, hvor Sverige og Russland var på topp. I 1998 var topposisjonen fordelt mellom langt flere land, ni i alt. Flyktninger fra land som Vietnam (Vest-Agder, Hordaland og Sør-Trøndelag), Sri Lanka (Sogn og Fjordane og Møre og Romsdal) og Bosnia-Hercegovina (Oppland) var største

gruppe i seks fylker, mens Tyrkia var størst i Buskerud, og Pakistan var størst i Oslo.

Blant de øvrige fylkene dominerte innvandrere fra Danmark i fire fylker langt sør i Norge, Sverige dominerte i fem grensefylker, Finland i Finnmark, mens Rogaland hadde flest innvandrere fra Storbritannia. Fra 1998 til 2012 var det ikke blitt færre fra noen av disse landene i nesten noen kommuner, endringen er at det er kommet så veldig mange nye innvandrere fra andre land, særlig fra de nye medlemslandene i EU.

Innvandring og vekst i folketall

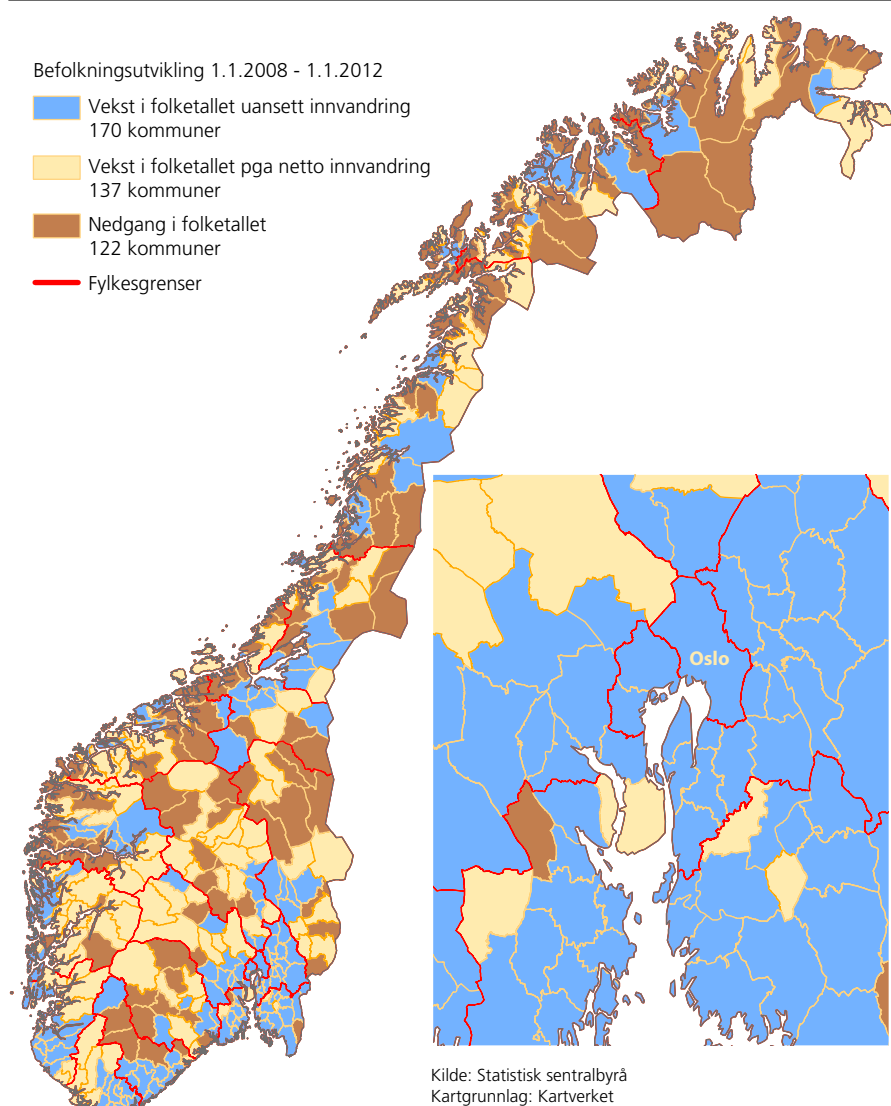
Folketallet i Norge har vokst hvert år siden det forrige århundreskiftet, fordi det hele tiden er født flere enn det er dødd, etter 1970 også fordi det flytter flere til enn fra landet. De siste årene har veksten i folketallet i Norge vært større enn den globale befolkningsveksten (1,3 prosent mot 1,1 prosent), se [Brunborg og Tønnessen \(2013\)](#).

I hele etterkrigstiden har det innenlandske flyttemønsteret og deretter endringer i fødslenes fordeling over landet ført til en klar sentralisering i bosettingen. De siste årenes store innvandring har imidlertid forandret dette, men utflyttingen fra Distrikts-Norge har fortsatt å være sterk. Årlig var det mellom 1970 og 2005 vel 200 kommuner med nedgang og 200 med vekst i folketallet. Etter 2006 har omkring 300 hatt vekst i folketallet takket være innvandringen ([Brunborg og Tønnessen 2013](#)).

Alle landets fylker hadde vekst i folketallet fra 2008 til 2012, men hele åtte av dem, nemlig Hedmark, Oppland, Telemark, Sogn og Fjordane, Møre og Romsdal, Nordland, Troms og Finnmark ville hatt nedgang om det ikke var for innvandringsoverskuddet (flere innvandring enn utvandring). Et enklere uttrykk for «Utkant-Norge» kan vi kanskje ikke finne.

I perioden 2008-2012 sank folketallet i 122 kommuner. Av de 307 kommunene som hadde vekst i folketallet, ville 137 kommuner hatt nedgang om det ikke var fordi det flyttet flere fra utlandet til kommunen enn som utvandret fra den. Figur 4 viser hvordan vekst- og nedgangskommunene fordeler seg over landet.

Figur 4. **Utvikling i folketallet i kommunene. 1. januar 2008-1. januar 2012**

Vekstkraft rundt de store byene også uten innvandring

Med få unntak ville kommunene i Oslo-regionen ha vokst også uten innvandring. Dette gjelder så langt nord som til kommunene rundt Mjøsa, og sørover omfatter det de fleste kommunene i Østfold, og på vestsiden av Oslofjorden så langt som til Nedre Grenland.

Et stort antall kommuner (omkring 20), både ved Kristiansand og byene i Rogaland, hadde hatt vekst også uten innvandringsoverskudd. Også mange kommuner rundt Bergen og i Nord-Hordaland hadde uansett hatt vekst. Det siste store sammenhengende vekstområdet finner vi sør og øst for Trondheimsfjorden, nord til Steinkjer, ellers er det spredte enkeltkommuner ved vekstkraftige tettsteder i Nord-Norge, og en håndfull kommuner på Vestlandet.

122 kommuner hadde nedgang i folketallet fordi innvandringen fra utlandet ikke var stor nok. Dette gjelder mange kommuner i fjell- og dalbygdene på Østlandet og i Aust-Agder. På Vestlandet finner vi flest langs Sognefjorden og på Nordmøre. Blant utkantkommunene i Nord-Trøndelag og sør i Nordland er det mange, særlig langs grensen til Sverige. Lengst nord i Nord-Norge er det mange, særlig i Nord-Troms og i Finnmark.

Mellom disse vekstområdene og nedgangsområdene ligger de 137 kommunene som hadde vekst i folketallet på grunn av at innvandringsoverskuddet er større enn den nedgangen i folketall som summen av innenlandsk nettoutflytting og forskjellen mellom antall fødte og døde (naturlig tilvekst) ville gitt. Sagt med andre ord, for disse kommunene redder innvandringen folketallet. Særlig mange av disse kommunene befinner seg langs et belte tvers over Sør-Norge fra Oppland til Hordaland og i det nordlige Rogaland, slik figur 4 viser. Også ellers på Vestlandet er det mange i denne gruppen, mens det er færre kommuner i denne gruppen i Trøndelag og i Nord-Norge.

De sammenhengende blå områdene på kartet kan oppfattes som en enkel avgrensing på kommunenivået av den delen av Norge som har demografisk vekstkraft, og hvor innvandringen forsterker denne veksten ytterligere. De områdene som er mørkt brune, kan tilsvarende oppfattes som demografisk vekstsvake områder, hvor innvandringen fra utlandet ikke er stor nok til å stoppe nedgangen i folketallet.

Innvandrere er mye jevnere fordelt

De store endringene i innvandringens omfang og sammensetning de senere årene har fått stor oppmerksomhet. De endringene som er skjedd i innvandrerne regionale fordeling, har ikke fått like mye omtale. Den nye innvandringen, arbeidsinnvandring fra de nye EU-medlemslandene i Øst-Europa, er mye jevnere fordelt over landet enn tidligere innvandring. Mens bare 23 kommuner har større andel innvandrere fra Afrika, Asia etc., har hele 127 kommuner over gjennomsnittets andel innvandrere fra EU etc.

I de fleste fylkene er det fortsatt flere innvandrere fra resten av verden enn det er fra EU etc., men på Vestlandet er EU-innvandrerne i flertall, større jo lenger nord vi kommer. Siden det er flere innvandrere fra Polen enn fra noe annet land, er det ikke overraskende at de er den største gruppen innvandrere i flest kommuner.

I 1998 var innvandrerantallet under 40 prosent av innvandrerantallet i 2012, og ingen gruppe dominerte slik noen EU-land gjør nå. Da var Danmark og Bosnia-Hercegovina størst, i henholdsvis 91 og 83 kommuner. I 2012 var de størst i to kommuner hver.

Referanser

- Aalandslid, V. og L. Østby (2007): Få har mange, mange har få, *Samfunnsspeilet* 4, 2007, Statistisk sentralbyrå. (<http://www.ssb.no/befolkning/artikler-og-publikasjoner/faa-har-mange-mange-har-faa>)
- Andreassen, K.K. og M.T. Dzamarija (2010): «Befolkning», i *Innvandring og innvandrere 2010*, Statistiske analyser 119, Statistisk sentralbyrå, 15-46. (<http://www.ssb.no/befolkning/artikler-og-publikasjoner/innvandring-og-innvandrere-2010>)
- Brunborg, H. og M. Tønnessen (2013): Befolkningsutviklingen, *Økonomiske analyser* 2, 2013, Statistisk sentralbyrå. (<http://www.ssb.no/nasjonalregnskap-og-konjunkturer/oa/2-2013>)
- Henriksen, K, L. Østby og D. Ellingsen (red.) (2010): *Innvandring og innvandrere 2010*, Statistiske analyser 119, Statistisk sentralbyrå. (<http://www.ssb.no/befolkning/artikler-og-publikasjoner/innvandring-og-innvandrere-2010>)
- Høydahl, E. (2013): Innvandrere i bygd og by, *Samfunnsspeilet* 2, 2013, Statistisk sentralbyrå. (<http://www.ssb.no/sosiale-forhold-og-kriminalitet/sfp/2-2013>)
- Østby, L. (2004): Innvandrere i Norge - Hvem er de, og hvordan går det med dem? Del I Demografi og Del II Levekår, Notater 2004/65 og 66, Statistisk sentralbyrå. (<http://www.ssb.no/sosiale-forhold-og-kriminalitet/artikler-og-publikasjoner/innvandrer-i-norge-hvem-er-de-og-hvordan-gaar-det-med-dem-del-1-demografi>) og (<http://www.ssb.no/sosiale-forhold-og-kriminalitet/artikler-og-publikasjoner/innvandrer-i-norge-hvem-er-de-og-hvordan-gaar-det-med-dem-del-2-levekaar>)
- Østby, L., E. Høydahl og Ø. Rustad (2013): *Innvandrerne regionale fordeling og sammensetning på kommunenivå*, Rapporter 2013/37, Statistisk sentralbyrå. (<http://www.ssb.no/befolkning/artikler-og-publikasjoner/innvandrerne-regionale-fordeling-og-sammensetning-paa-kommuneniva>)